

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 240—
za pol leta K 120—

V upravi stane mesečno K 18—

NOVIČAS

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane K 1.40

Uredništvo in upravnništvo v Ko
pitarijevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 60—
za en mesec K 20—

Zakaj?

Časopisje cele države se bavi danes z gospodarskim položajem naše države, ki je tako kritičen, kakor še morda nikoli ni bil. Vlada izdaja naredbes, odredbe, odloke in ukaze, a te papirnate bombe zaležejo toliko kot nič, ali pa imajo celo čisto nasprotni uspeh. Povdarjali smo že, da korporacija v upravi na višjih mestih, notranja politika nasilne centralizacije ter nesposobnost v zunanji politiki tvorijo skupaj tisti večni delujoči vulkan, ki pretresa naš ugled in ruši naš kredit. V zvezi s tem moramo presojsati vladne odredbe, pa bomo razumeli, zakaj vladne odredbe učinkujejo vedno tako, kakor je državi v škodo. Zakon o pobijanju draginje je imel nalogo, draginjo ubiti. Zgodilo se je seveda točno narobe: odkar imamo novo naredbo proti draginji, je draginja zrastle skoro že za 50 % in še več. Podobno je z moratorijem, ki so ga zahtevali od vlade belgrajski trgovci, da se ž njim zavarujejo pred posledicami svoje napačne špekulacije. Trgovci so zavarovani, dinar pa pojde k vragu in ž njim naš kredit.

Jasno in čisto očitno je, da more to iti le na rovaš nesposobnosti ali pa koruptnosti ali pa obojega. Trde so te besede, toda saj tudi besede težke ko kol pri tej gospodi ne zaležejo ničesar. Interesi ljudstva in države so resnično le postranskega pomena za visoke gospode na vrhovih belgrajske uprave. Celotno srbijski listi že povdarjajo, da tako ne gre več. Odkrito piše belgrajsko »Vreme«, da na najvažnejših mestih naše uprave ne sede strokovnjaki, ampak ljudje, ki jih je vrgel na površje strankarski vpliv in klubska fraza. »Vlada hoče, da z zakonom olajša trgovcem izgube. Dvomimo, da bi to bilo simpatično in koristno i za trgovce. Strmo glavi padec dinarja ni brez zveze s tem predlogom.« »Vreme« zaključuje: »Zakaj finančni minister ne zabrani takoj vsak uvoz luksuznega blaga? Nam nista potrebna ne puđer ne pomada. Zakaj ne predložiti zakona o sorazmernem obdavčenju, zakaj dopušča, da se z enim puranom plača davka na pet hektarov?« Tako sodi belgrajsko »Vreme« o možeh naše uprave.

Iz teh razprav po listih pa izvemo še za neko značilno dejstvo, ki je brez dvoma krona naše finančne politike. Dne 15. februarja bi bila morala naša finančna uprava izplačati obresti od 4½ % državnega posojila. Tega pa naše finančno ministrstvo ni storilo in ni izplačalo obresti državnega posojila. Že radi moratorija so se oglašali zunanji upniki jugoslovanskih zasebnih dolžnikov. Sedaj pa so radi zamujenega izplačila obresti od strani državne uprave zunanji finančniki prišli z ostrim protestom. Kaj takega se niti v prejšnji Srbiji ni nikdar zgodilo. S tem je naš kredit bolj udarjen kakor bi ga mogle omajati vse druge dosedanje afere. Na ta način nam je onemogočeno seveda vsako zunanje posojilo, ki ga je deležna v obilni meri sedaj celo uboga Avstrija. Zato se ni čuditi, da dobi Rumunska svoje posojilo, da ga dobi Grčija in Bolgarija — a mi ne! Na ta način ni čudno, da je bolgarski lev poskočil od 30 na 60, češkoslovaška krona pa od 64 na 160. Jasno je, da bi takih napak v finančni politiki ne delali niti analfabeti. Pa naj pod takim režimom brezvestnosti, koruptnosti, lahkomišelnosti in nesposobnosti pričakujemo, da bo naša valuta rastle in draginja padala? Pod tem režimom naj pričakujemo pravičnega izenačenja davkov? Davkov na vojne dobičke? Pač, pri nas pobirajo davke na vojne dobičke, a najbolj od tistih, ki vojnih dobičkov sploh imeli niso, a žlahta v Belgradu je prosta sploh vseh davkov.

In mi se še čudimo, zakaj gremo z ekspresno naglico navzdol. Ne vprašajte več, zakaj! Dokler bo ljudstvo izročeno temu in takemu sistemu, ne more biti drugače. Kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarjajo s slepoto!

Z belgrajske borze.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Na belgrajski borzi vlada še vedno napetost prejšnjih dni in so vse zapadne valute obdržale svoje višine. Sinoči so se med trgovskimi krogi raznesle vesti, da je finančni minister prepovedal sploh vsako arbitražo. Te vesti so se z ozirom na ministrovo odredbo uresničile.

Poslanci naj kontrolirajo zunanjo politiko in vojaško upravo!

Iz seje parlamenta. — Debata o novem poslovniku.

Belgrad, 27. febr. (Izv.) Na današnji seji nar. skupščine se je čitalo poročilo o reviziji koncesij o eksploataciji ribolova na Ohridskem jezeru. Poročilo pride na dnevni red, čim bo dotiskano. Pravosodni minister odstopa na to od zahteve pa izročiti posl. Josipa Klekla in Vladimira Pušenjaka sodišču, ker je nastopilo objektivno zaslanje kazni. Nato interpelirajo posl. Janez Brodar in tovariši vojnega ministra zaradi nepravilnega postopanja z vojaštvom.

Nato preide zbornica na dnevni red: Debata o poročilu odbora za poslovnik. Čita se poročilo referenta in odvojeno mišljenje jugoslovanskega, zemljoradniškega in demokratskega kluba. Poročevalec dr. Perič naglašja, da se je doseglo v najvažnejših vprašanjih poslovnika soglasje med vlado in opozicijo. Poslovnik je dobil razne nove določbe. Mesto najstarejšega člana parlamenta bo vodil sedaj seje začasni predsednik, dokler ne poda verifikacijski odbor svojega poročila. Podpredsednika bosta za naprej samo dva in 4 tajniki. Volitve v posamezne odbore se vrše po proporciju. Na sejo zakonodajnega odbora imajo pristopiti tudi novinarji. V načelnih debatah smejo govoriti načelniki klubov pol-druge, posamezniki pa po eno uro, v podrobnejših debatah pa načelniki 1 uro, poedini poslanci pa po pol ure. Na predlog poslancev se sme debata zaključiti, a le tedaj, ako sta od vsake skupine govorila vsaj po dva poslanca. O interpelacijah ni več odvojenega mišljenja. Poslanci imajo po odgovoru ministrov pravico, v 6 minutnem govoru izjaviti, ali se z odgovorom strinjajo, ali ne. Ministri morajo na interpelacije odgovoriti najkasneje v 6 mesecih. Ako je minister na določeni dan odsoten, pride interpelacija kot prva na dnevni red prihodnje seje, določene za interpelacije. S tem se je omogočilo, da ministri morajo odgovoriti na interpelacije. Ako interpellant slučajno oboli ali iz drugega vzroka ne pride v zbornico, sme pooblastiti drugega poslanca, da prevzame njegovo interpelacijo, ki jo zastopa za njegove odsotnosti. Glede prozivke se določa, ako bi pri številu glasov prišlo v dvom, ali je dosežen kvorum, se more odrediti prozivka, ako to zahteva en poslanec in ako mu pomaga deset tovarišev. To se pa sme zgoditi le enkrat v vsaki seji. Ako se poslanci

pri prozivki odstranijo iz dvorane, potem se smatrajo da glasujejo proti. Poslovnik se lahko izpremeni z resolucijo; vsak poslanec more v tem slučaju staviti pismen predlog, da se gotove določbe izpremeni. Narodna skupščina razpravlja potem o tem predlogu.

Besedo povzame poslanec Josip Gostinčar (Jugoslovanski klub) in pravi, da želi njegova stranka, da se narodna skupščina izpolni in da pridejo vanjo tudi oni poslanci, ki so bili dosedaj odsotni. Zato predlaga, da se člen 9, ki govori o prisegi poslancev, izpremeni v tem zvešču, da prisežejo poslanci samo na zvestobo ustavi in da bodo v izvrševanju svojih poslanskih dolžnosti delovali za dobrobit naroda. Nadalje predlaga, da se osnuje odbor za zunanje stvari, da bo mogel parlament kontrolirati zunanjo politiko. Pravi, da interpelacije ne zadostujejo, da bi parlament imel zadostnega vpliva na našo vojsko. Zaradi tega zahteva v imenu svojega kluba, da se ustanovi v narodni skupščini poseben odbor za vojaške zadeve.

Besedo povzame nato poslanec dr. Ante Trumbić. Veli, da je vlada izdelala načrt novega poslovnika. Odboru ga je predložila kot svoj predlog. Govornik poudarja, da se v nekaterih točkah ta predlog ne krije z mišljenjem večine odbora, in iz tega je vlada napravila vprašanje. Iz vsega sklepa, da je ta novi poslovnik predlog vlade, in ne večine odbora. Poslovnik ima namen, da zaščiti svobodo delovanja narodne skupščine in svobodo govora vsakemu poslancu. Obžaluje, da se poslovnik ozira le na posamezne skupine in stranke v parlamentu, ne pa na poedine poslance. Načelo proporcije ni v skladu s tem predlogom. Proporcije pride do veljave pri volitvah v odbore ali pri debatah. Nadalje ima novi poslovnik tendenco, da omeji v ustavi zajamčeno pravico narodne skupščine do budžetiranja, ker omejuje pravico govora in določa, da se mora debata o državnem proračunu končati v dveh mesecih. Dr. Trumbić izjavlja končno, da bo glasoval proti novemu poslovniku. — Na njegove besede je odgovarjal minister Marko Trifković, nakar se je zopet oglašil k besedi dr. Trumbić. Seja je bila zaključena ob 8. uri zvečer.

Priprave za genovsko konferenco.

Ali bo sovjetska Rusija priznana.

London, 27. februarja. (Izvirno.) Doznava se, da se dne 6. marca sestanejo v Londonu zastopniki Anglije, Francije, Italije, Belgije in Japonske, da se porazgovore glede priprav za mednarodno gospodarsko konferenco v Genovi in o njih smernicah, ki so se določile na konferenci v Cannesu in na zadnjem sestanku med Lloyd Georgem in Poincarejem.

London, 27. februarja. (Izvirno.) Ministrski predsednik Lloyd George je izja-

vil v razgovoru s posebnim poročevalcem Reuterjevega urada po svojem povratku iz Boulognea, da se je v pogajanjih z ministrskim predsednikom Poincarejem dosegel popoln sporazum. Razmotrivala sta v glavnem o konferenci v Genovi in o vprašanjih, ki se bodo na tej konferenci obravnavala. Vprašanje, ali se Rusija prizna, je odvisno le od Rusije same in od njenega zadržanja na genovski konferenci.

Požarna katastrofa u Mariboru.

K požaru dr. Francovega paromlina v Mariboru se še poroča:

Goreti je začelo že pred 14. uro 26. t. m. Ljudje, ki so videli dim, pa so mislili, da prihaja dim s kolodvora, ker stoji mlin tik za njim. Ob 14. uri šele je javil strel iz topa požar. Še predno je prihitela na lice mesta požarna bramba, ki je bila prekasno obveščena, je nastopilo vojaštvo 45. p. p. Ob 15. uri je dosegel požar višek. Skupnemu nastopu vojaštva in požarnih bramb se je posrečilo omejiti ogenj na mlin in tovarno za testenine. Velika sreča je, da se niso vneli poleg stoječi magacini, v katerih je bilo več cistern bencina in pa kolodvor, na katerem se je bilo vsled vročine vnelo že več vagonov. Proti večeru je zmanjkalo vode, ker je odpovedal mestni vodovod. Da si niso požarne brambe pomagale iz sosednjega potoka, bi se bil požar razširil na celo predmestje Melje.

Kako je požar nastal, še ni znano. Suro, da je bil zaneten nalašč: V soboto

je namreč delavstvo iz paromlina zahtevalo od dr. Franca povišanje plače. Leta pa jim je baje odgovoril, da raje vidi, da je mlin prazen, kakor pa da bi ugodil njihovim zahtevam. In tako spravljajo ljudje, ki so delavstvu nenaklonjeni, požar v vzročno zvezo z mezdinim gibanjem. Zgorelo je 20 vagonov moke in več žita. Požarne brambe še vedno gase, ker gorijo notranji prostori. Škoda se čeni čez 200 milijonov kron.

Novo italijanska vlada

Rim, 27. februarja. (Izvirno.) Italijanska ministrska kriza se je rešila. Novi kabinet je sestavil De Facta, ki je bil dvakrat finančni minister, enkrat pa justični minister. Njegovo ministrstvo je koncentracijsko; v njem bodo zastopane vse stranke, razen fašistov in socialistov. Facta prevzame tudi notranje ministrstvo. Zunanji portfelj dobi Schanzer, ki je bil načelnik italijanske delegacije na razoroževalni komisiji v Washingtonu.

Zakon o „zaščiti“ delavstva.

Oddelek za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani nam pošilja v obvo: Zakonodajni odbor je odobril načrt zakona o zaščiti delavcev, ki določa razdelitev podjetij po kategorijah, dalje delovni čas ter reguliranje dela ob praznikih. Za industrijska in rudarska podjetja je določen osemurni delavni čas; kot industrijska podjetja se smatrajo le tista, ki zaposlujejo najmanj 15 delavcev. Za ostala podjetja velja 8 do 10 urni delavni čas; delovni čas v teh podjetjih določi ministrstvo za socialno politiko v sporazumu z ministrstvom trgovine in industrije po zaslišanju trgovske in obrniške ter delavske zbornice. Poleg reguliranja delovnega časa odloča ministrstvo za socialno politiko tudi o času odpiranja in zapiranja delavnic tako ob delavniških kakor tudi ob priliki raznih narodnih in konfesionalnih praznikov. Da se bodo mogle vpoštevati pri reguliranju delovnega časa krajevne potrebe in želje prebivalstva, skliče pokrajinska uprava v najkrajšem času zastopnike trgovske in obrniške zbornice, dalje zastopnike delavskih organizacij kakor tudi druge zainteresirane faktorje, katerih naloga bo, da se izjavijo glede uvrstitve podjetij v kategorije, po katerih se ravna delovni čas, dalje kako bi se v vsakem poedinem mestu moralo regulirati odpiranje in zapiranje obratov, dalje ob katerih narodnih in konfesionalnih praznikih, razen nedelje bi bilo potrebno popolno ustaviti delo v vseh podjetjih, dalje v katerih krajih naj bi se dovolil izjemno dveurni delovni čas ob nedeljah in končno kako postopati tam, kjer so nedeljski ali prazniški semnji, ker zakon o zaščiti delavstva ne predvideva izjeme za dovoljevanje dela ob nedeljah in navedenem slučaju. V vseh večjih podjetjih ostane torej dosedanj osemurni delovnik neizpremenjen. Delovni čas se more podaljšati v rudarskih podjetjih dnevno za eno uro, a v drugih največ za dve uri, če se odloči štiri petine delavstva s tajnim glasovanjem za podaljšanje.

Gospodarski razvoj u Rusiji.

Zadnja stvarna gospodarska poročila iz Rusije se glase tako-le:

Ruska vlada je predložila načrt, po katerem se državni monopol nad petrolejem s 1. marcem t. l. popolnoma odpravi. Zagotovi se le množina, ki je določena za izvoz, da si ohrani država zamenjalno sredstvo. Vse ostali petrolej se prepusti svobodni notranji trgovini; pravice do prodaje ne dobe samo zadružne organizacije, marveč tudi zasebniki.

V vzhodni Ukrajini gredo v zadnjih 3—4 tednih cene hitro kvišku. V Harkovu so tržne cene te-le: kruh 25 do 30 rubljev za funt, moka 30—45 rubljev, surovo maslo 180 rubljev. — Na moskovski blagovni borzi so se beležile te-le cene: moški čevlji 350 rubljev par, ženski čevlji 350 rubljev, nizki čevlji 300 rubljev. Žal, da viri ne poročajo cen živilom.

Kakor znano, je bila sovjetska vlada prisiljena, da v praksi od polne socializacije zaenkrat zopet popusti. To je umevno, saj rusko delavstvo niti od daleč ni bilo pripravljeno, da prevzame in samostojno vodi industrijsko gospodarstvo. Da ne skoči neposredno zopet v skrajnost, se je sovjetska vlada odločila za najemniški sistem: Obrati, posebno male obrti, se dajejo v najem organizacijam in zasebnikom, deloma tudi prejšnjim lastnikom. Zanimivo je dejstvo, da je 55% vseh najemnikov privatnih oseb, od tega nad 20% prejšnjih lastnikov. Večina v najem oddanih obratov so mala podjetja, ki se pečajo s proizvodnjem živil.

Posvetovanja male antante.

Belgrad, 28. febr. (Izv.) Naša vlada je dobila obvestilo, da je Poljska že določila svoje eksperte za konferenco držav male entente v Belgradu. Poljski delegaciji bo najbrže predsedoval Okenski, poslanik Poljske na našem dvoru. Včeraj so bili med Belgradom, Bukarešto, Prago in Var-

navo izmenjani brzojavi glede definitivne določitve dneva pričetka konferencie. Odlučitev pade tekom današnjega dne. V tukajšnjih krogih domnevajo, da se prične konferenca 15. marca.

Telovadni teden J. O. Z.

V dneh od 5.—12. marca priredi JOZ v Ljubljani telovadni teden, ki obstoja iz ired akademij in 5 telovadnih večerov.

Otvori se telovadni teden s prireditvijo nafašcaja 5. marca ob 4. uri pop. v Ljudskem domu.

Od 6.—10. marca se vrstijo telovadni večeri raznih oddelkov z raznovrstnim programom v telovadnici Ljudskega doma.

V soboto 11. marca ob 8. uri zvečer se bo vršila Orliška akademija z izbranim vzporedom v Ljudskem domu.

V nedeljo 12. marca se telovadni teden zaključuje z Orlovsko akademijo v veliki dvorani hotela Union. To je glavna prireditelj telovadnega tedna.

Vstopnice za obe akademiji v Ljudskem domu se dobijo v predprodaji pri Ničmanu, za Orlovsko akademijo v Unionu v trafikli Uniona, za telovadne večere pa v Jugoslovanski knjigarni.

Današnja predborza.

Duna, 28. febr. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Zagreb 19.75, Italija 340, Praga 115.

Zürich, 28. febr. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Budimpešta 0.74, Berlin 2.23, Italija 27, London 22.60, Newyork 511, Pariz 46.75, Praga 9.15, Dunaj 0.10, Zagreb 1.55, Varšava 0.12.

IZ RADIKALNEGA KLUBA.

Belgrad, 28. februarja. (Izv.) Sinoči je imel radikalni klub sejo, na kateri je bil prečitani dopis predsednika kluba Ace Stojanovića. V dopisu pravi, da je ob volitvah sklenil z nekim kmetom, ki je bil drugi na njegovi listi, pogodbo, da se bo po gotovem času odpovedal njemu v korist poslanskemu mandatu. Ta čas je sedaj prišel. Zato odklanja svoj mandat in obenem mesto predsednika kluba. V radikalnih krogih se govori, da bo za predsednika kluba najbrže izvoljen Ljuba Jovanović.

POSVETOVANJA ENTENTE.

Paris, 27. febr. (Izv.) V zmislu korespondence med angleškim zakladnim ministrom Robertom Horneom in francoskim finančnim ministrom De Lasteyriejem se je določilo, da se finančni ministri Francije, Anglije, Italije in Belgije sestanejo dne 8. marca v Parizu. V prvi vrsti se bodo bavili z razdelitvijo odplačil nemške vojne odškodnine in stroškov za zasledbo enega dela Nemčije po ententnih četah.

KONFERENCA V RIMU.

Rim, 27. februarja. (Izv.) Na konferenci nasledstvenih držav so se na splošno razmotrivala vsa vprašanja, s katerimi so se bavili tozadevni pododseki, kakor s civilnimi in vojaškimi pokojninami bivše Avstrije. Nato se je začela razprava o dogovoru glede onih denarnih zavodov, čijih delovanje se razteza preko mej današnje Avstrije.

VELIK POŽAR V BOSNI.

Sarajevo, 28. februarja. (Izv.) V Vlašnici je velik požar uničil parno žago Mantheyer in sin in veliko skladišče lesa. Požar je baje nastal vsled neopreznosti delavcev. Škoda znaša več milijonov.

Politični dogodki.

Lloyd George za razorožitve na suhem. Pariški Temps piše, da namerava Lloyd George na genovski konferenci na vsak način sprožiti tudi razorožitveno vprašanje. Zaenkrat naj bi se vsaka na konferenci zastopana država sama zase zavezala, da neizvzvana ne bo napadla nobenega svojih sosedov. Temeljem te obveze naj bi potem konferenca klenila, da se morajo kopne armade zmanjšati, kakor je sklenila washingtonska konferenca omejitve oboroževanja na morju. Na ta način bi se vojaški izdatki evropskih dežel znatno znižali in tako dejansko mnogo pripomoglo za gospodarski prosep Evrope.

Za omejitve oboroževanja. Komisija za omejitve oboroževanja v zvezi narodov ter njeni pododseki so v svojem delu toliko napredovali, da bodo mogli v teku meseca marca plenarnemu zboru predložiti svoje uspehe. Po vseh deželah se priredi anketa o splošni omejitvi oboroževanja. Vlada se dotične vprašalne pole ne pošljejo.

Med Poljsko in Madžarsko ni nobene pogodbe. Poljski poslanik v Pragi Pile je uradno dementral vest, ki so jo prinesli razni listi, da sta Poljska in Madžarska sklenili tajno pogodbo, ki ne vključuje oboroženega sodelovanja. Poslanik pravi, da je Poljake in Madjare dejansko vezalo tisočletno prijateljstvo, da se je pa mišljenje na Poljskem, odkar so se Madjari naglasi na stran Nemčije, temeljito iz-

premenilo. Kakor pogodba z Madžarsko v gornjem smislu je popolnoma izključena.

Sestanek Poincareja in Lloyd Georgea. V soboto sta se sestala v Boulogne ob Kanalu Lloyd George in Poincare, da se posvetujeta o programu genovske konferencie. Premijera sta se razgovarjala cel dan. Ob 18. uri sta posvetovanje zaključila. Nato je Lloyd Georg izjavil novinarjem, da vlada med Anglijo in Francijo popoln sporazum in da se skliče genovska konferenca takoj, ko se reši kriza rimskega kabineta. Konferenca se skliče najbrže 10 aprila, prej pa se bodo vršili še manj važni formalni dogovori.

Vodstvo Radičeve stranke je imelo 26. t. m. v Zagrebu zborovanje. Radič je v svojem govoru zastopal misel, da bi se sedanji Hrvatski blok pretvoril v republikanski ali kmetški blok. Zbor se je pečal predvsem s tehniško-organizatoričnimi vprašanji in je sklenil, naj se člani glavnega odbora razkrope po deželi in vsepovod organizirajo krajevne odbore hrvatske republikanske stranke. Posebno pozornost obrača Radič na Bosno in Hercegovino ter Dalmacijo, kjer bi rad strli rastočo moč Hrvatske pučke stranke.

Tudi hrvatska zajednica se giblje. Dne 26. t. m. je imela organizacija Hrvatske zajednice občni zbor. Iz poročil je razvidno, da šteje stranka krog 100.000 organiziranih članov. Za predsednika je bil izvoljen bivši zagrebški župan dr. Stjepan Srkulj.

Ponesrečen Puceljev shod v Kranju. V nedeljo je sklical minister Pucelj shod v Kranju, da bi zagovarjal svojo politiko in dobil zaupnico. Toda razburjeni zborovalci mu niso dali priti do besede ter je moral oditi, odkoder je prišel. Na shodu se je lahko prepričal, kako dobro je delal za ljudstvo. — Na zadnjem shodu v Slov. Bistrici pa so Pucelja morali straziti orožniki, ki so z nasajenimi bajoneti stali na odru. Sedanja politika rodi za vladne stranke tudi svoje sadove.

Dnevni dogodki.

Mezdana gibanja na Slovenskem. Prihodnji ponedeljek se po posredovanju pokrajinske uprave na zahtevo Strokovne zveze tovarniškega delavstva vrše za delavstvo lovarna Sešir v Škofji loki mezdana pogajanja, ker tovarna doslej ni odgovorila na zahteve delavstva. — V sredo se vrše mezdana pogajanja v Medvodah za delavstvo oljne tovarne. — V petek bodo pogajanja za čevljarsko delavstvo v Trzinu. V mezdnem gibanju je še papirniško delavstvo. S 1. marcem stopijo v mezdnogibanje tudi usnjarski delavci.

Generalna direkcija državnih dolgov je z objavo D br. 17668 z dne 24. nov. 1921 pozval naše državljane, da prošnjam za protest zoper zigosanje njihovih obveznic predvojnih negaziranih dolgov bivše avstro-ogrške monarhije, ki se nahajajo na ozemlju avstrijske republike, po republiki Avstriji priloge tudi potrdila o državljanstvu (domovinski list). Ker stranke v mnogo primerih niso predložile prošenj v zmislu objave ali prošnjam niso priklopile potrdila o državljanstvu, je potrebno, da najdalje do 5. marca t. l. dostavijo neposredno poslanstvu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na Dunaju (Wien I., Seilerstätte 30): 1. Potrdilo o državljanstvu; 2. da v dopisu označijo točno številko depotne listine, številko strani (folija) za vsako banko, kjer se nahaja depo. Po možnosti naj se predloži točni prepis potrdila o depozitu. Prošnje, s katero se predloži potrdilo o državljanstvu in druge podatke se mora opremiti z predpisanim kolkom. V prošnji naj se sklicuje na poprejšnje prijave.

Izvrstna »zarada«. Kakor poroča belgrajska »Politika«, sta prodala Rade Pašić in zagrebški »Promet« proslule Puceljeve vole v Švico po 100 K za kg, dočim sta jih omenjena gospoda kupila od ministrstva za poljedelstvo po 16 K za kg. Torrej so gospodje zaslužili pri enem kg 84 K kosmatega. — Minister Pucelj pač lahko prevzema odgovornost za prodano živino nase — po tako izvrstni — »zaradi«. Kmet kmeta! Da! Danes odira kmet kmeta!

Polstni šov uvedejo na Francoskem tudi letos. Vendar bodo pristojni faktorji imeli pravico, da krajevnim razmeram primerno uredijo ure šolskega pouka, kupčije na trgu, tramvajskega in železniškega prometa.

Delavska banka na Dunaju. Socialnodemokratske gospodarske organizacije v Avstriji snujejo svojo lastno banko. Banka bo imela svoj sedež na Dunaju in bo nameščena v domu socialnodemokratskih strokovnih društev, Praterstrasse 8.

Velika tatvina. Te dni so nepoznani vlomilci odnesli iz blagajne »Hrvatske banke« na Reki 680.000 K.

Velika tatvina v Subotici. V nekem subotičkem hotelu je bilo 22. jan. t. l. ukradenih raznih dragocenosti v vrednosti 300.000 dinariev in 2000 dinariev v gotovini.

Ljubljanski dogodki.

Obupno stanje strežniškega osebja dobrodelnih zavodov v Ljubljani. Pišejo nam: Skoraj neverjetne razmere vladajo v tukajšnjih državnih bolnicah ter v drugih dobrodelnih zavodih. Strežniško osebje je že parkrat poslalo svojo deputacijo na zdravstveni odsek za Slovenijo, a vsakikrat brez uspeha. Vselej stari odgovor: nimamo denarja. Zatorej smo prisiljeni, da se obrnemo na širšo javnost, naj se izve enkrat, zakaj ni stalnega, dobrega in zanesljivega strežniškega osebja v bolnicah? Zakaj so postali dobrodelni zavodi nekaka menjalnica za uslužbenca? En strežaj, kateri ima službo od 6. ure zjutraj brez odmora do pozne noči ter še ponoči nima miru, zasluži na mesec celih 312 kron 50 vin., strežnica pa 225 kron. Poleg tega je tudi hrana včasih slabo pripravljena. Če pomislite tudi, v kakšnem smrdljivem zraku mora osebe vedno delati, potem mislimo, je za vsakega razumljivo, zakaj smo dali temu članku napis: »Obupno stanje«. — Obracamo se torej še enkrat s prošnjo na zdravstveni odsek, da pomore našemu obupnemu stanju, ker s to plačo nam ni mogoče kupiti niti pol metra blaga, kje so pa čevlji in druge potrebščine.

Bolniški strežniki.

Umrl je v Ljubljani novomeški sodni svetnik g. Anton Cigoj.

Opozorilo trgovcem. Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja svoje člane z ozirom na zakon o pobijanju draginje, naj imajo na vseh predmetih vidno označene cene ter naj ne iščejo pri prodaji prekomernih dobičkov. Dalje opozarja gremij svoje člane, da imajo morebitne komisije, ki bi pregledovale trgovske lokale v draginskih zadevah, vedno pravico, vpogledati tudi račune.

Novi poslovni prostori na glavni pošti v Ljubljani. S 1. marcem t. l. se preseli oddelek za sprejemanje brzojav iz dosedanjih prostorov v avli poslojja glavnega pošnega urada in javna telefonska govorilnica, sedaj pri oddelku pisemske izdaje — vhod v Prešernovi ulici — v nanovo adaptirane prostore v pritličju istega poslojja. Novi prostori se nahajajo v Prešernovi ulici, vhod bo pa iz večje pošnega poslojja. — Sprejemanje brzojav in telefonska služba se bo vršila neprestano, tako da strankam ne bo več potrebno po 20. uri potrditi se v II. nadstropje.

Dve žrtvi zastrupljenja. Sprevodnik južne železnice Ivan Kladič z Laz se je v noči od nedelje na ponedeljek v baraki na tukajšnjem južnem kolodvoru nezavesten zgrudil. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer je kljub zdravniški pomoči pod znaki zastrupljenja umrl. Še isto noč so iz iste barake pripeljali nezavestnega v bolnišnico zavirača južne železnice Jerneja Marnelja, ki je istotako pod znaki hudega zastrupljenja v par urah umrl. Smrt obeh železničarjev je še nepojasnjena. Trupli so raztelesili ter se je uvedla preiskava.

Banke kupuje hiše. Nekatere ljubljanske banke se hočejo izmuzniti stanovalniškemu zakonu, ki jim nalaga, da si zgrade lastne hiše. Tako je Češka industrijalna banka kupila Beličevo hišo na Dunajski cesti (za 1 milijon čsl. kron). Trgovska banka pa Gutmansthalovo hišo na voglu Aleksandrove ceste in Bethovnovne ulice (za 1 milijon dinarjev). Tako se bosta še dve stari hiši odtegnili stanovalniškim svrhom, namesto da bi se dve novi zidali. Pozivamo pristojne činitelje, naj primernim potom preprečijo, da bi banke na ta način imele za norca zakonodajalca in izmučeno prebivalstvo!

Ambulatorij bolniške blagajne. Od 1. marca 1922 dalje ordinira v ambulatoriju Okrajne bolniške blagajne ljubljanske, Gradišče šte. 2, vsak dan (izvzemši nedelje in praznike) od pol 13 do pol 14 specialist dr. Tone Jamar, za tuberkulozo.

Pobijanje draginje. Okrajni sodnik Premerstein je obsodil danes Frančiško Božič za Vrhniko na 14 dni zapora in na 250 Din denarne globe, ker je meseca decembra 1921 prodala liter mleka v Ljubljani za 10 kron.

Naša društva.

Krekova prosveta. Zveza uradnic in trg. nastavljenk ima svoje redno predavanje jutri v sredo 1. marca ob pol 8. uri zvečer. Predava ga. Angela Piskernik. Udeležite se zanimivega predavanja v čim največjem številu. — Predsednica.

Ljubljanska porota.

MORILEC JALEN OBSOJEN NA SMRT.

Porotna razprava proti morilecu nadsvetnika Zajca — Antonu Jalenu se je včeraj završila. Vse priče so soglasno izpovedale, da Jalen ni bil ne pijan, ne preko mere razburjen, ko je izvršil dejanje. Vdova pokojnega nadsvetnika Zajca, ki jo je morilec še v sodni dvorani razžalil, je svojo izpoved završila z besedami: »Ne želim nobenega maščevanja, ker meni moža in otrokom ožeta ne more nihče vrniti«

Sedanja, tretja Jalenova žena je izpovedala, da je bil Jalen z njo dober, da se ga je pa vedno bala, ker je bil tako čuden in za vsako malenkost tako razburjen. Žrtvi, ki jo je zapeljal, je obetal, da jo bo poročil, če mu umrje žena (Zajčeva teta). Ko se je to res zgodilo, jo je pa enostavno zapodil in vzdel drugo. — Psihiatri so izključili neodgovornost morileca. Po govoru državnega pravdnika in zagovornika dr. Žirovnika so porotniki z 11 proti 1 glasu potrdili prvo glavno vprašanje o umoru, vprašanje o duševni zmedenosti pa soglasno zanikali. Nato je sodišče izreklo razsodbo, s katero se Anton Jalen obsoja na smrt na vešalih.

ROP NA VRHNIKI.

Danes predseduje poroti svetnik Pernuš, v tani sta svetnik dr. Mohorič in okrajni sodnik Kralj. Obtožbe (za tri razprave gre) zastopa državni pravdnik dr. Ogoreutz. Pri razpravi je danes navzoših 50 orožnikov, kateri obiskujejo orožniško podčastniško šolo.

Obdolženec Ivan Pucelj iz Sv. Križa pri Trzinu je služil pred vojsko na Lenarčičevi žagi na Vrhniku, kjer je bila zaposlena tudi njegova mati Katarina, ki tanuje na Mali Ligojini. Pucelj je kot vojak večkrat prišel v vrhniško okolico. Trdil je, da je kupoval za častniško obednico živila. Na Vrhniku se je seznanil z Ano Zupanc, ki je stanovala svoji sestri Antoniji Dogan. Obdolženec jo je dne 24. oktobra 1918 obiskal. V isti hiši je stanovala tudi begunka Amalija Marušič. Po svojem obisku pri Zupancičevi se je neudoma pojavil v sobi pri Marušičevi, kateri je pripovedoval, da ima na prodaj več krav po 1000 do 2000 K, katere so vojaška last in ji obljubil, da ji bo eno ponoči prignal. Ko je nato odšel iz sobe, se je kmalu zopet vrnil in opozoril Marušičovo, da kroži zelo veliko ponorejenih bankovcev po deželi in ji svetoval, naj pregleda svoj denar, če nima tudi ona kak falsifikat. Ta se je odzvala obdolženčevemu nasvetu in potegnila izpod postelje skrit denar v znesku 5300 K. Po je bankovce pregledala, jih je menela, da so vsi pravi, vtaknila zopet v knjižico. Pucelj je posegel po knjižici, a Marušičeva jo je stisnila pod pazduho. Obdolženec je je nato z obema rokama od zadaj zagrabil brez pleče in prsa, jo vzdignil in skušal jo podreti na tla. Marušičeva je še vedno tiščala knjižico k životu in se kljub močnemu objemu splazila do vrat, pri katerih pada na tla, napadalec pa ji je s silo iztrgal knjižico iz rok in pobegnil. Soseda Antonija Pegan je čula vpitje in prihitela in videla, kako je bil Pucelj sklonjen nad Marušičevo ter ji iztrgal knjižico in zbežal na Gorisko. Dne 11. novembra pa se je ljubljanski policiji posrečilo aretirati obdolženca. Pucelj dejanje priznava, zanika le, da bi on s silo potegnil Marušičevi knjižico z denarjem. Pucelja je zagovarjal dr. Novak. Obtoženec je izjavil, da je kriv. Mirno v lepji stavkih je opisoval svoje življenje in svoj greh.

Porotnikom je stavelj senat dve vprašanji, in sicer: 1. glede na rop in 2. ozirom na tatvino. Porotniki so potrdili vprašanje glede na rop z 9 da in 3 ne. Predsednik senata svetnik Pernuš je nato razglasil sodbo, s katero je bil Pucelj obsojen na 3 leta težke ječe, poostrene vsak mesec enkrat s postom in trdim ležiščem in vsakega 24. oktobra s samotnim zaprtjem v temnico. Preiskovalni zapor se Pucelju ni vstel, ker je bila za njim izdana tiralica.

Nato se je pričela sledoča razprava:

BREZSRČNI DELOMRINEZ.

Samski delavec Franc Gregorc, rojen l. 1901 v Spodnji Beli se je dne 1. novembra pridružil beraču Jožetu Marnu, ko je šel skozi Gor. Savo. Ko mu je Marn povedal, da gre v Siražišče kupovat nekaj obleke, mu je obdolženec obljubil, da mu jo bo on daroval, ker je revež in ker mora on k vojakom. Za to darilo je pa Gregorc zahteval žganja, katerega mu je Marn prinesel četrti liter iz barake, v katero obdolženec ni hotel vstopiti. Ko sta se nato podala v Kranj, mu je Marn »Stari pošči« plačal 1 liter vina, kruba in cigarete. Slednjic sta šla proti Kokrici. V bližini gradu Prevalje je Gregorc pograbil Marna za vrat, ga vrgel na tla in mu pobral iz žepa 130 kron gotovine. Obdolženec je prvotno zatrjeval, da ni imel namena Marna oropati. Šele pred sodiščem je priznal, da je izvršil dejanje v pijanosti. Izpovedbi Marna priča tudi Jožef Markun, ki je razdalji 100 korakov opazoval Gregorčev ravnanje. Obdolženec je delomrinez. Ko so ga po izvršenem ropu ljudje videli v gostilni, ni napravil vtisa do nezavesti pijanega človeka.

Gregorca zagovarja dr. Kokalj.

Porotniki so na stavljeno vprašanje glede krivde Gregorca soglasno zanikali, na kar je senat razglasil oprostilno razsodbo.

ZALOSKI POPOTNIK.

Na zatoženo klopi se je nato vsedel radi istovine že večkrat predkaznovani trgovski sotrudnik Josip Omerza.

Obdolženec je 5. decembra t. l. ukradel Marjiti širca iz Ljubljane zlatnine v vrednosti 9100 kron. Ko mu je denar pošel, je pri ogledovanju za kakim novim zaslužkom prišel v trgovino Jos. Vidmarja. 21. januarja je ob ugodni priliki vstopil v trgovino in odnesel iz blagajne gotovine 98.181 kron. Prišel je neusmiljeno popivati in razspaval denar. Ko se je naveličal Ljubljane, si je naročil tujakerja in mu dal 400 kron, da ga pelje v Zagreb. Predno pa je tujaker pogljal konja, je pristopil stražnik in odvedel bogatoga gospoda seboj. Razprava se nadaljuje.

Izdaja konzorcij »Novoga Časa«.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.